

Publicat el 7-7-2002 a "Diari Levante - EMV".

-Pidolaires!, què no teniu vergonya, ja és vici sempre demanant!-Vergonya, senyora?, la que hauria de tenir vosté quan li demanem el que ens pertoca!(del refranyer popular, a la porta de la Seu)

Una almoina de debat, si ens fa la caritat!

Josep Maria Sancho i Carreres *

A Barcelona, en descobrir-se sota el Mercat del Born les restes de l'àrea urbana que, arran la desfeta de 1711, fou ocupada per la ciutadella borbònica, s'ha obert un ampli debat públic: expressió civilitzada, constructiva i d'alt nivell intel·lectual entre diferents parers i des de diverses disciplines, indispensable per la reconducció del projecte. Sana enveja quan pense en l'eradicació, a càrrec del MUVIM, d'un dels creuers de l'antic Hospital de València: cap espai, ni per dalt ni per baix, per al debat i la reconsideració.

Ara se'ns anuncia una actuació 'definitiva' a l'Almoina. Una fita cultural de la nostra ciutat on la motivació i finalitat venen de la pròpia arqueologia, però on el monumental context urbà és tant preponderant que la cosa no pot -no hauria de- passar de puntetes. Opte pel referent barceloní -la toponímia ajuda- i em pose a pidolar una almoina de debat, conscient, això sí, de les escasses possibilitats d'èxit: massa temps d'incúria, desmemòria, tòpics i menyspreu sobre la zona, massa desvertebració cívica i passotisme cultural en la gent, massa arrogància i prejudicis en les altures.

Per fi a l'abast la tan esperada musealització pública de les importants restes romanes, visigòtiques i islàmiques descobertes. Enhorabona: mèrit polític de qui ha assumit, encarrilat i viabilitzat aquesta idea, esdevinguda, de vella, en deute cultural. Però tan just reconeixement no avala la totalitat de les decisions. Pot ser em precipite en qüestionar que es cauteritze aquesta ferida urbana amb l'aplicació d'una fórmula d'aparences. El vernís de la modernitat -vidre i acer- serà, de construir-se una esplanada envidrada i trepitjable sobre l'espai museístic, l'embolcall de concepcions porugues i equívocament conservadores -el manteniment del gran buit actual-.

De resultar cert, no ha de sorprendre que el reconegut arquitecte Rafael Moneo, en veure's tractat com un 'cristaller a tant el metre quadrat', refusés l'encàrrec amb diplomàcia. Conscient de trobar-se al rovell de l'ou de la Ciutat Vella es preguntaria, com nosaltres, si després de vint anys d'espera, no és mereixedor de millors oportunitats. O l'alternativa d'un generós concurs, ni que siga reduït a reeixits arquitectes que hagen afrontat problemes similars. En tot cas, sobre el lògic establiment d'un sospesat contrast amb els cercles especialitzats i una difusió prèvia -no quan la decisió siga inamovible- oberta al conjunt cultural i social que s'hi

puga interessar. és massa 'almoina', per a la mesquinesa del poder, obrir un debat i reconèixer que la caracterització futura de l'àrea transcendeix la responsabilitat -i per tant, l'autoritat- de qui puga tenir la vareta municipal?

El nucli de la Seu ja ha patit prou 'esventraments'. Resulta anacrònic perpetuar els efectes devastadors d'un esperpent, l'ampliació de la Basílica, joiósament superat. On hi havia una illa de cases que tancava la placeta (recorden la preexistència tardomedieval que recull Sanchis Guarner); que separava els àmbits de domini -legalment 'entorns'- d'importants monuments i edificis nobles; que conformava i caracteritzava significatius espais urbans i modestos carrerons, en realitat necessaris separadors, sifons que comprimeixen i connecten fins conformar, amb els anteriors, més amplis i representatius, la peculiaritat, la caracterització pròpia de la morfologia urbanística -legalment 'trama'- d'una ciutat històrica;... es vol beneir ara, amb tecnologia i disseny, la mateixa 'tabula rasa', coste el que coste, tinga o no lògica estructural o funcional, siga solvent o no a les exigències del context.

No ens hauria d'importar si l'Alcaldessa prefereix veure la girola de la Catedral pendent de restauració, les renovades teulades de l'Almodí, l'estucat rosa del Palauet de Colomina, les discretes esquenes de la Basílica, la nuesa lateral del Palau Marqués de Campo,... a peu pla i a cara descoberta, sense cap enfocament de perspectiva urbana, sense cap filtre ni esforç d'aproximació. Preferiríem persuadir-la de la bondat de restituir i reproporcionar la visió congruent, des de places i carrers acotats per una autèntica edificació pública (amb façana i cobertes, però també amb escales, obertures, miradors i terrats accessibles) com gaudien, en temps passats, l'atrafegat o encuriósit vianant i el privilegiat morador.

El problema és que la seua opinió esdevé decisòria en excés i la dels demés, inútil. M'agradaria apostar perquè primen la ciutat i la ciutadania sobre pors i poders i, fins i tot -doncs, són compatibles-, sobre els continguts a musealitzar: les tripes didàctiques del nostre soterrat passat urbà, i de la pròpia tasca arqueològica de tants anys, restarien protegides per un edifici equipat, significatiu i mesurat alhora, que recupere i requalifique ciutat. No per unes lloses de vidre que facen de cicatriu lluenta, plana, estranya i indeleble d'una amputació, espills que reflexen per sempre la buidor d'un sostre urbà arrabassat pel caprici i el conformisme.

Ja posats, també suggeriria un debat sobre els continguts i un altre més sobre la seua articulació museística amb el patrimoni de la ciutat. El primer pot presentar vessants legals en implicar decisions irreversibles sobre bens culturals insuficientment definits -se'n recorden de Sagunt?-. El segon, de sentit comú, passa per retornar del seu desterrament virtual el Museu de la Ciutat i recomposar-lo com aglutinant d'història urbana, al bell cor de la Ciutat Vella, com li toca a qualsevol capital que se'n preue.

Una almoina? Millor tres.

* Arquitecte-Urbanista, especialitzat en patrimoni arquitectònic

Fitxer baixat de <http://www.terracritica.org>